

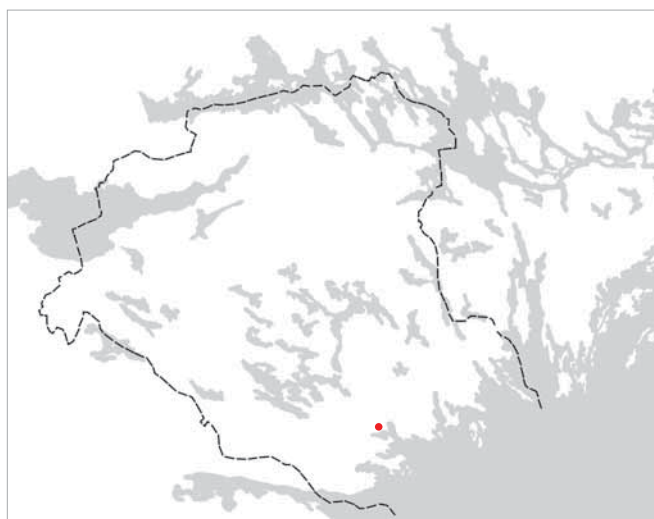
Syntesrapport

Rådhuset & Stallbacken

Medeltid & Nyare tid

Kvarteren Rådhuset & Stallbacken, Nyköping 231:1, Nyköpings stad,
Nikolai socken, Nyköpings kommun, Södermanlands län.

Lars Norberg & Björn Pettersson

Syntesrapport

Rådhuset & Stallbacken

Medeltid & Nyare tid

Kvarteren Rådhuset & Stallbacken, Nyköping 231:1, Nyköpings stad,
Nikolai socken, Nyköpings kommun, Södermanlands län.

Lars Norberg & Björn Pettersson

ARKEOLOGISKA MEDDELANDEN 2008

© 2008 Sörmlands museum

Beställningar kan göras hos:
Landstinget Sörmland
Kultur & utbildning Sörmland
SÖRMLANDS MUSEUM
Box 314, S-611 26 Nyköping
arkeologi@dll.se

Grafisk form och layout: Lars Norberg.
Omslag och inlaga är reproducerad vid Sörmlands museum.
Kart- och ritmaterial: Björn Pettersson
Omslagsbild: Södermanlands län. Undersökningsområdets geografiska läge markerat med röd punkt.

Där inget annat anges har den digitala Fastighetskartan, respektive Gröna kartan (GSD) för Södermanlands län använts som underlag.

Allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01672.

Nyköping 2008

ISSN 1402-9650

Innehåll

Utgångspunkt 5

Syfte och metod 5

Syfte
Metod

Topografi & kulturmiljö 6

Staden
Borgen

Resultat 11

Arkiv
Fasindelning

Kvarteret Rådhuset 14

Fas 1 (Nivå 6)
Fas 2 (Nivå 5)
Fas 3 (Nivå 4)
Fas 4 (Nivå 3)
Fas 5 (Nivå 2)
Fas 6 (Nivå 1)
Fas 7 (Plan I-III)

Kvarteret Stallbacken 19

Inledning
Fas 1 (schakt/fas F/1-H/1-G/1a)
Fas 2 (schakt/fas F/2-H/1-3-G/1b)
Fas 3 (schakt/fas F/3-H/4-G/2)
Fas 4 (schakt/fas F/4-G/3)
Fas 5 (schakt/fas F/5-G/4)
Fas 6 (schakt/fas F/6-G/5)
Fas 7 (schakt/fas F/7-G/6)

Sammanfattande diskussion & tolkning 26

Tidsinnehåll & stadsplan
Bebyggelse & hantverk

Referenser 30

Muntlig uppgift
Arkiv

Administrativa uppgifter 31

Bilagor 32

Bilaga 1. Skannad renritning i original (SR48). Plan nr 1 över utgrävningarna KV. Rådhuset, Nyköping, SÖ.
Bilaga 2. Skannad kopia av fältdokumentation över del av Schakt G (SR53g). Kvarteret Stallbacken.
Bilaga 3. Skannad renritning i original (SR49). Kvarteret Rådhuset, Nyköping. Profiluppmätning genom Plan I, II, III. Säsong 1, 1963. Profiluppmätning genom Nivå 1-6. Säsong 2, 1964.
Bilaga 4. Skannad kopia av renritad profil, Schakt F (SR53f). Kvarteret Stallbacken.

Figur 1. Översiktskarta över Södermanlands län med kommuner, större orter, vägar och angränsande län. Undersökningsområdets geografiska belägenhet är markerat med röd kontur. Skala 1:800 000.

Utgångspunkt

Nyköpings kommun planerar att komplettera bebyggelse och omgestalta ett centralt beläget område vid Nyköpingsån, nordvästra delen av kvarteret Åkroken. Med anledning av detta kan arkeologiska åtgärder bli aktuella inom området. För att skapa ett så bra underlagsmaterial som möjligt, väckte länsstyrelsen frågan om att sammanställa en syntesrapport för de båda tidigare utförda angränsande arkeologiska undersökningarna inom kvarteren Rådhuset och Stallbacken. Undersökningarna utfördes inför de stora byggnationer som sedermera kom att genomföras där. Tillsammans med den förstudie som tidigare utförts på länsstyrelsens initiativ (Hasselmo 2007), skapas ett fördjupat underlag inför vidare bedömningar av lämningarna i området.

Arkivarbetet och analyserna genomfördes i omgångar under perioden mars till juni år 2008 och har finansierats genom anslaget 28:25, Insatsen Kunskapsunderlag (RAÄ dnr 342-400-2007), samt i enlighet med länsstyrelsens beslut (1st dnr 430-3035-2008). Ansvarig för arbetet var Björn Pettersson som tillsammans med Lars Norberg sammanställt föreliggande rapport. Båda är verksamma som arkeologer vid Sörmlands museum.

Tidigare undersökningar

Undersökningen i kvarteret Rådhuset utfördes av Riksantikvarieämbetet under två säsonger åren 1963-1964 under ledning av Charlotte Önstad respektive Maud Eriksson (Figur 3). Därtill genomfördes även antikvarisk kontroll i samband med schaktningarna för det nya stadshuset år 1966. Den första säsongen, år 1963, undersöktes en cirka 1500 m² stor yta (SR48) ner till ett djup av 0,5-1,5 meter under marken, varvid 0,3-0,8 meter tjocka kulturlager identifierades i tre skikt. Kulturlagren innehöll lämningar från 1500-1600-talet och bestod av avfallslager, stenhusgrunder, stenväggningar samt träkonstruktioner. Under den andra säsongen, år 1964 undersöktes, inom den tidigare öppnade ytan, ett 70 meter långt schakt med en sammanlagd yta om cirka 200 m² ner till steril nivå (SR49a). I schaktet påträffades lämningar i sex skikt från tidsavsnittet 1200-1400-tal. Kulturlagren inom denna del av undersökningsytan uppgick till en tjocklek av cirka två meter och bestod av avfallslager samt träbroläggningar och huslämningar av trä. I avfallslagren påträffades keramik, stora mängder trä- och läderföremål, runristade träföremål samt ett myntstampsavtryck av bly daterat till 1200-talets början. Fyndmaterialet uppgår till omkring 2500 fyndposter. Kulturlagren inom kvarteret Rådhuset uppgick alltså till cirka 2,5 meters tjocklek och kunde följas från tidig medeltid fram till 1600-talets slut (Arkivrapport dnr 129/65, SMA).

Undersökningen i kvarteret Stallbacken utfördes av Riksantikvarieämbetet, Byrån för arkeologiska undersökningar under två säsonger åren 1972-1973 (Figur

3). Ansvarig för undersökningen var Monica Modin. En kort sammanfattande rapportsammanställning av ett manus samt befintlig dokumentation gjordes av Riksantikvarieämbetet UV-Mitt år 2005 (RAÄ dnr 1154/72). Delar av resultaten finns även publicerade i *Arkeologi i Sverige 1972 & 1973, Medeltidsstaden nr 1* samt *Medeltidsstaden nr 30*.

Den första säsongen undersöktes 100 m² fördelat på fem schakt (A-E), ner till ett djup av 0,75-2,5 meter under markytan. Kulturlagren innehöll lämningar från 1300-1600-talet och bestod av avfallslager, stenväggningar, träbroläggningar samt huslämningar av trä. Fyndmaterialet utgjordes av bland annat keramik, samt läder- och träföremål. Dokumentationen framstår som ojämn och ofullständig. Den andra säsongen undersöktes totalt 450 m² fördelat på tre schakt (F, G & H), varav cirka 125 m² undersöktes ner till steril nivå. Kulturlagrens tjocklek uppgick som mest till cirka två meter och kunde i ett av schakten (F) studeras i nio separata faser, från 1100-talet fram till 1600-talets slut. Fyndmaterialet bestod av totalt 6094 fyndposter och utgjordes av läder- och träföremål såsom skor, knivslidor, fat, lock, laggkärl, nätnålar m.m. Keramik förekom i mindre omfattning och utgjordes av svartgods, samt äldre och yngre rödgods.

Det kan avslutningsvis nämnas att bägge fyndmaterialet i dag är fyndfördelade till Sörmlands museum. Vad gäller Rådhuset fördelades samtliga fynd utom tre år 1971 (RAÄ dnr 5471/71). Dessa utgjordes av Fnr 1777, ett myntstampsavtryck; Fnr 159, ett guldmynt (Johan III) och Fnr 1806, en runristad kalenderstav, vilka fyndfördelades till Statens Historiska Museum och förvaras på Kungliga Myntkabinetet. Kalenderstaven har sedan utlånats till Sörmlands museum och återfinns i basutställningen *Schack & Makt*. Stallbackenmaterialet fyndfördelades till Sörmlands museum år 2008 (RAÄ dnr 321-1447-2005) i samband med att en rapport-sammanställning över undersökningen färdigställdes (Forslund & Wickman 2005).

Syfte och metod

Syfte

Syftet med föreliggande arbete är att studera ett antal utvalda problemområden som har gemensamma nämnare i de rubricerade undersökningarna. Därefter har resultaten sammanställts i form av en syntes. Tanken är att förfarandet skall skapa möjligheter att studera strukturförändringar i ett större sammanhang än vad som tidigare medgivits inom respektive undersökning.

Målet är således inte att redovisa hela det dokumentationsmaterial och samtliga tolkningar som i varierande grad föreligger sedan tidigare vad gäller de bägge undersökningarna.

Nedan följer en redovisning av uppställda mål och frågeställningar:

- Avsikten är att bestämma tidsinnehållet i de två undersökta områdena. När infinner sig tidpunkten för den äldsta fasen inom respektive yta? Kan materialet skiktas i gemensamma huvudfaser?
- Studera gat-, tomt- och gårdsstrukturer och deras rumsliga orientering, samt göra jämförelser mellan de bägge kvarteren. Går det att över tid se strukturförändringar av stadsgård eller stadsplan med ledning av träkonstruktionernas riktning?
- Analysera om skillnader föreligger mellan Stallbacken respektive Rådhuset vad gäller hur områdena utnyttjats över tid. Finns det en skillnad i fyndmaterialen mellan områdena när det gäller spår efter olika funktioner som till exempel, hantverk, administration eller rena bostadsmiljöer?

Metod

Vid arbetet med analysen har stor vikt lagts på att bearbeta plan- och profilritningar från de båda kvarteren. Det tillgängliga dokumentationsmaterialet från de bägge undersökningarna har identifierats och skannats för att sedan bearbetas och analyseras digitalt (Bilaga 1-4). Noggranna schaktplaner, vilka refererar till rikets nät (RT90), har upprättats för bägge undersökningarna. Identifieringen av schaktens lägen var relativt problematiskt eftersom båda kvarteren har omdanats i så stor utsträckning att få referenspunkter finns kvar från den äldre bebyggelsen. Schaktens form har, där så varit möjligt, hämtats från tillgängliga planritningar. Dessutom har äldre kartor, skisser och textbeskrivningar och koordinatuppgifter i dokumentationsmaterialet använts för att hitta schaktens exakta lägen.

De digitaliserade planritningarna har lagts in i olika lager i ett GIS-projekt i syfte att bearbeta fram en relativ fasindelning. De identifierade byggnaderna har markerats som ofyllda kvadrater och rektanglar, medan övriga konstruktioner, som gårds- och gatubeläggningar av trä och sten, har markerats som fyllda polygoner. Husramarnas linjetjocklek i GIS-projektet motsvarar byggnadernas antagna väggtjocklek (Figur 9-15, 17-18, 20-24).

Nästa steg i processen att uppnå en daterad fasindelning av byggnadsrester samt gat- och gårdsbeläggningar, var att göra en fyndgenomgång av daterbara föremål som var möjliga att knyta till någon bestämd plats inom respektive område. Fyndgenomgången fick karaktären av stickprov i det stora fyndmaterialet av daterande och funktionsbestämmande föremål, främst i form av keramik och kammar. Här har de studier som tidigare utförts på Stallbackenmaterialet varit tongivande i bedömningen (Broberg & Hasselmo 1981 & Roslund 2001).

De identifierade bebyggelseresterna har genom det beskrivna tillvägagångssättet fått en fastillhörighet samt en ungefärlig datering. I vissa fall finns även spår efter mer specifika data gällande typ av huskonstruktion, samt speciella hantverksaktiviteter eller annan i sammanhanget betydande verksamhet.

Då GIS-bearbetningen av respektive undersökning färdigställts har resultaten studerats gemensamt. Målet har varit att identifiera gemensamma nämnare och skillnader, i bebyggelsestrukturen respektive stadsplanen som helhet, över tid.

Topografi & kulturmiljö

Staden

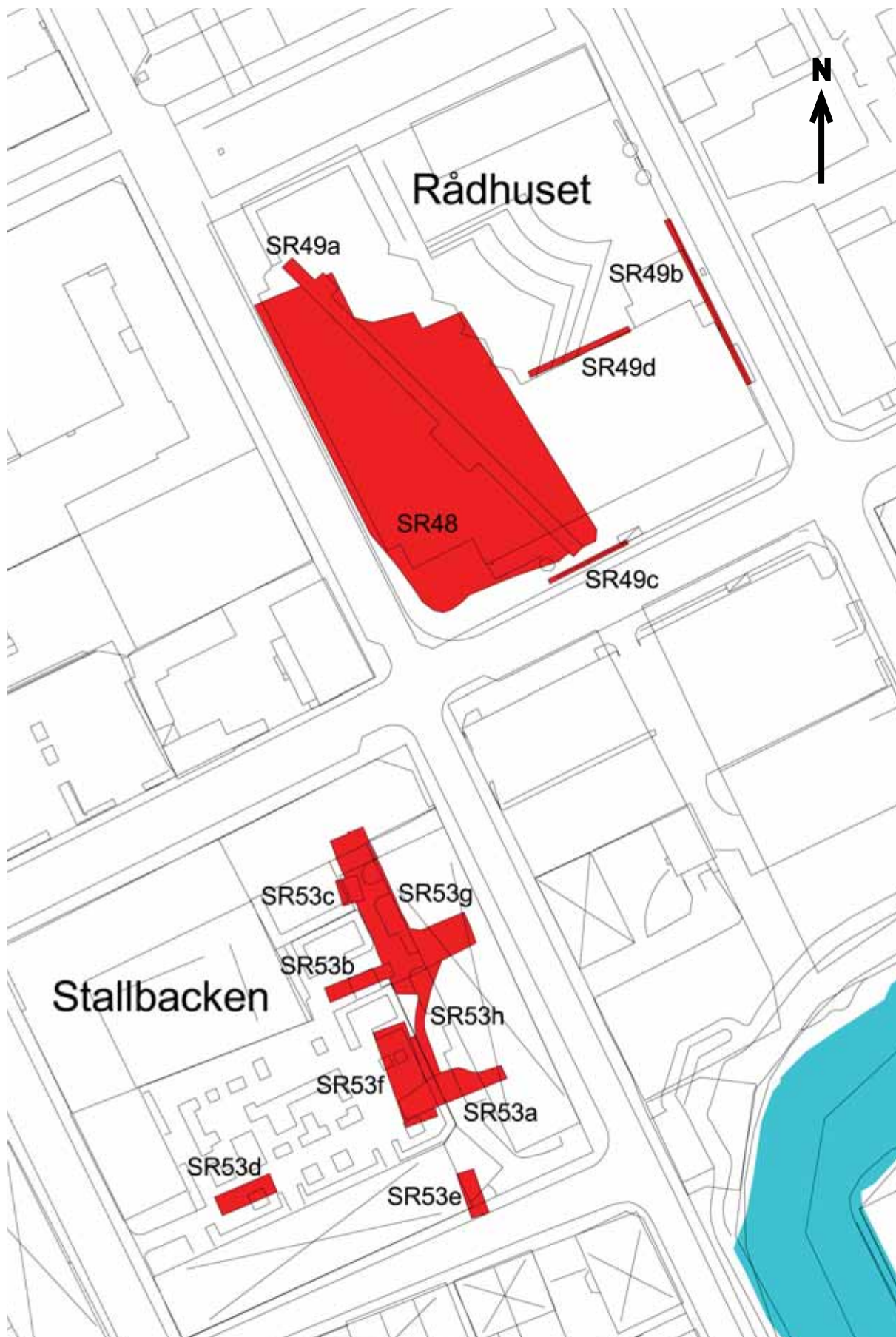
I en vik av Östersjön nära åmynningen ligger det medeltida Nyköpings stadsområde. Den äldsta bebyggelsen från 1100-talet ligger i en södersluttning mellan två åkrökar, strax nedanför det första fallet från sjösidan räknat. Sluttningarna intill ån utgörs till största delen av sediment av lerskiktad silt och omges av bergiga höjddpartier.

Nyköpings äldsta stadskriterier är oklara, men det finns antydningar om myntprägling under Knut Länges regeringstid åren 1229-34. Skriftligt material finns från år 1280, då franciskanerkonventet grundades i staden. Detta indikerar att orten redan då kan ha haft stadskarakter (Nordeman & Douglas 1987, s. 203 & s. 206 med där a.a.). Nyköping omnämns emellertid första gången i skrift omkring år 1250 (Karlén 1973, s. 14ff med där a.a.). Vidare är ett myntpräglingunderlag av bly för prägling av Arosmynt påträffat i kvarteret Rådhuset, vilket markerar att orten har haft en administrativ funktion redan under tidigt 1200-tal (Broberg 1979, s. 48ff). Förutom klosterkyrkan har staden två medeltida kyrkor, Sankt Nikolai och All Helgona, som båda kan föras till tidigast mitten av 1200-talet. Under 1400-talet tillkom dessutom ett helgeandshus (Andersson 1990, s. 49).

I det arkeologiska materialet har betydligt äldre datering konstaterats. På båda sidor om ån, i kvarteren, Åkroken, Folkungabron, Stallbacken, Borgmästaren och Flickskolan, har tidigmedeltida bebyggelse och fyndmaterial påträffats. Vid undersökningarna har upp till två meter tjocka kulturlager dokumenterats där bebyggelselämningarna kunnat delas upp i sex till sju skikt. I de äldsta skikten har en gles bebyggelse bestående av flätverkshus med mitthård, samt trähus med hårdar och lergolv påträffats. Det typiska fyndmaterialet här består av äldre svartgods av typen östersjökeramik (AII) samt läderspill. De högmedeltida urbana skikten består i högre grad av en tät trähusbebyggelse med knut- och skiftesverk, samt träbrolagda gränder och gator. I fyndmaterialet förekommer stora mängder hantverksavfall som läderspill, horn och ben

Figur 2. Utdrag ur Gröna kartans blad (GSD) Nyköping 9H SV med de aktuella kvarteren markerade. Skala 1:50 000.

Figur 3. Utdrag ur StadsGIS för Nyköping. Läget för de behandlade undersökningarna, SR 48, 49a-d & 53a-h, inom Rådhuset och Stallbacken. Uppmätningar av konstruktioner i plan har endast återfunnits från schakt 48, 49a samt 53f-h i arkivmaterialet. Skala 1:1000.

från kammakeri samt svarvrest. I vissa fall har man iakttagit en förändrad tomtindelning, samt nya gränder och gator i övergången mellan tidig- och högmedeltid (Nordeman & Douglas 1987, s. 206f).

Trävirke dendrodaterat till mitten av 1100-talet finns från stadens äldsta område i kvarteret Åkroken (Nordeman 1986). Karaktären på denna tidiga ort är inte klarlagd, men allt tyder på att den varit bebodd kontinuerligt därefter. Enstaka keramikfynd från stadens tidigmedeltida område bör vara importerade från Ryssland (Roslund muntligen 061116).

Tre äldre fynd med tidiga dateringar är värda att nämna. År 1841 påträffades en myntskatt i kvarteret Kompaniet, vilken innehöll 458 mynt. De yngsta mynten var dels präglade mellan åren 1042-1066, dels 994-1022 (Olof Skötkonungmynt). I kvarteret Klädeshandlaren påträffades i början av sextioalet ett lösfunnet mynt vid schaktningsarbeten. Myntet är en efterprägling av tyskt ursprung från 1000-talets början (Otto III, 983-1002). Jfr. Hävernäck 1935 & Dannenberg 1876-1905.

Vidare påträffades i kvarteret Rådhuset år 1959 resterna efter en båt som ¹⁴C-daterats till vikingatid. De två fynden kan inte direkt knytas till en presumtiv stadsbebyggelse, men är intressanta som tecken på tidiga aktiviteter på den plats som senare kom att utvecklas till stad (Nordeman & Douglas 1987, s. 207f med där a.a.).

Som en del i en arkeologisk förstudie utfördes år 2006 en serie borrhovor med skruvborr inom kvarteren

Åkroken, Verkstaden, Mejeriet och Nyköpingsbruk. Kvarteren ligger enligt resultat från tidigare arkeologiska undersökningar helt inom det tidigmedeltida stadsområdet.

Av resultaten framgår att 2-5 meter tjocka kulturlager finns i ett brett stråk längs den norra åkanten och delvis ute i det dåtida vattnet samt inom en yta i kvarteret Nyköpingsbruk nordvästra del, medan kvarterens norra delar innehåller kulturlager med 0,5-2 meters tjocklek. Inom ett cirka 20 meter brett stråk längs ån, ungefär 10 meter från dagens åkant, finns rester efter träkonstruktioner. Denna del av det undersökta området bedöms täcka en stor del av Nyköpings medeltida hamnområde. Här kan rester efter bryggor, bodar samt skeppsvrak från 1100-talet och framåt dölja sig (Pettersson 2007, s 6f).

Borgen

Nyköpingshus borgruin vid stadens åmynning är den enda bevarade världsliga byggnaden från Nyköpings medeltid. Den är starkt kopplad till grundandet av staden och centralmaktens inflytande över både staden och regionen.

Byggnadsundersökningar på 1920-talet resulterade i en hypotes som innebar att det under 1100-talet skulle ha uppförts en kastal på platsen för Nyköpingshus (Lundberg 1929, s. 234ff, jfr. dock Lovén 1996, s. 84, not 9). År 2003 utförde Sörmlands museum en mindre undersökning på den inre borggården vid Nyköpingshus. Resultaten visade att det i denna del av borggården finns en obruten lagerföljd från början av tidigmedeltid fram till högmedeltid. Det vill säga från etableringsske-

Figur 4. Västra Kvarngatan och Rådhusgränd (kvarteret Åkroken) 1924-25. Fotografiet togs i samband med att man grävde ned vatten- och avloppsledningarna i Nyköping. På bilden syns rester av en husgrund med plankgolv, samt i förgrunden en kavelbro. SMA, K7:1.

Figur 5. Odaterad stadsplanekarta över Nyköping. På förrättningen finns en äldre, oregelbunden stadsplan utritad. Ovanpå den har en yngre rutnätsindelad stadsplan tillfogats. Sannolikt avspeglar den äldre planen de förhållanden som rådde före 1600-talet. LMS akt nr C57-1:1.

det på borgklippan och in i 1300-talet. Därefter finns en lucka i lagerföljden fram till renässansslottets uppförande. Undersökningen har kastat nytt ljus över de perioder som tidigare varit kända, men även visat på tidigare okända skeden under tidigmedeltid. Därutöver kunde frågan om kastalens datering och lokalisering inom borgen klargöras. Vidare kunde flera murverk och kulturlager från den högmedeltida perioden tolkas och kopplas samman.

Ett etableringsskede i form av ett kulturlager med djurben kunde konstateras närmast berget på borgklippan. Lagret daterades till slutet av 1000-talet fram till mitten av 1100-talet. Karaktären på de aktiviteter, och den eventuella bebyggelsen, på borgklippan vid denna tid är svår att karakterisera. Med tanke på läget så är någon typ av bevakningsfunktion inte otänkbar. I detta äldsta skede kunde dock inte någon stenbyggnad konstateras. Det följande skedet representeras av en stenpackning täckt med kalkbruk och ett tunt kulturlager daterat till andra halvan av 1100-talet till början av 1200-talet. Enligt tidigare forskning, så har en kastal stått på denna plats, det vill säga i det nordöstra hörnet av den inre borggården. Som tidigare nämnts fanns en obruten serie av kulturlager inom den undersökta ytan, vilket utesluter möjligheten att ett numera rivet stentorn skall ha stått på den aktuella platsen, det vill säga strax väster

om Kärntornet. Med hänvisning till Kalmarkastalens placering, i stötfog till ringmuren, så antas att även Nyköpingshus inre borggårdsmur är dragen runt ett äldre kastaltorn. Om det stått en kastal vid Nyköpingshus, så talar det mesta för att den utgörs av de undre delarna av det i dag befintliga Kärntornet.

Resultat

Arkiv

Dokumentationsmaterialet hade vid det aktuella arbetets början, år 2008, redan bearbetats vid ett eller flera tillfällen i form av tidigare sammanställningar och analyser (se även ovan, *Tidigare undersökningar*). För kvarteret Rådhusets del gjordes detta redan år 1967, efter att undersökningarna avslutats år 1966 (SM dnr 129/65). För Stallbackens del utfördes det arbetet i samband med att undersökningarna avslutats efter år 1973 (RAÅ dnr 1154/72), samt även vid några tillfällen därefter. År 1981 gjordes en fyndstudie av det keramik- och kammaterial som påträffades i schakt F och G (Broberg & Hasselmo 1981). Vidare sammanställdes även resultaten år 1987 inom ramen för en översiktlig analys av de tidigmedeltida lämningarna i Nyköping (Nordeman & Douglas 1987). Därtill finns ett rapportmanus daterat

Figur 6. Delar av kvarteret Rådhuset och SR48 fotograferat mot söder år 1963. Till höger i bild syns delar av grundmurarna till det så kallade Danckwardts hus uppfört år 1633. SMA, K7:1.

1994 i ATA's arkiv (Arkivmaterial daterat 1994, ATA). I avhandlingen *Gäster i huset* från år 2001, analyseras det äldre svartgods (AII) som påträffades vid undersökningen av kvarteret Stallbacken, samt relateras till ett vidare sammanhang (Roslund 2001). År 2005 sammanställdes även en teknisk rapport för undersökningarna i kvarteret Stallbacken (Forslund & Wikman 2005).

Från undersökningen i kvarteret Rådhuset förelåg planritningar över rester efter bebyggelse och andra konstruktioner (Bilaga 1). Dokumentationen var tolkad i färdiga faser för respektive schakt (SMA) och omfattade de två schakt som undersöktes år 1963 och 1964 (SR48 & SR49a). Däremot har ingen plandokumentation påträffats för schakt 49b-d som undersöktes år 1966. Faserna var inte heltäckande och inte heller daterade till något tidsintervall, men var däremot renritade. Vidare fanns en profiluppmätning längs den västra schaktväggen i det 70 meter långa schakt som sträckte sig i sydost-nordvästlig riktning genom undersökningsområdet (Bilaga 3). Profilen upprättades vid två olika tillfällen. Den övre delen ritades i samband med att det 1500 m² stora schaktet (SR48) undersöktes år 1963, och den under delen då det smala 70 meter långa schaktet undersöktes ner till steril nivå år 1964. Inga mer ingående genomgångar eller analyser har tidigare genomförts på detta material.

Från undersökningen i kvarteret Stallbacken förelåg ritningsmaterialet som kopior av planritningar över rester av bebyggelse och andra konstruktioner (Bilaga 2). I de senare bearbetningarna som gjorts av ritningarna finns handskrivna fasbeteckningar. Materialet omfattade de tre schakt som undersöktes år 1973 (SR 53f, g & h). Varje ritning täcker endast ytan för respektive undersökt schakt. Schakt F omfattade en yta av 108 m² och undersöktes med denna utsträckning i sju skikt ner till steril nivå. Skikten är bestämda till faser och renritade. Schakt G täckte en yta av 250 m² och undersöktes i sex skikt ner till steril nivå. Emellertid minskades denna area, på grund av tidsbrist, från 250m² i ytan till endast 25 m² i det understa skiktet. De flesta skikten är bestämda till faser, men är inte renritade. Schakt H öppnades mellan de två schakten F och G för att med hjälp av lagerkopplingar senare kunna knytas samman med dessa. Planritningar från schakt H har endast påträffats för de tre understa skikten vilka inte är renritade. I dokumentationsmaterialet fanns alltså förslag på dateringsintervall för respektive schakt, men däremot ingen heltäckande fasindelning.

Från undersökningarna i kvarteret Stallbacken har profilritningar endast kunnat återfinnas för schakt F, där kopior av en 18 meter lång och två stycken sex meter långa profiler har identifierats (Bilaga 4).

Figur 7. Översikt mot söder över kvarteret Stallbacken SR53f-h. Foto: Lennart Jansson 1973. SMA, Negnr. A3-302.

Från 1972 års undersökning (SR53a-e) har inga uppmättningsritningar identifierats. På den så kallade generalkartan finns enskiktade odaterade schematiska träkonstruktioner inritade i schakt SR53b-d. Vidare finns en handskriven A4-sida där lagerföljder och konstruktioner finns beskrivna för schakten A-D.

För Stallbackens del har ett antal fyndstudier och övergripande analyser tidigare utförts (jfr. Broberg & Hasselmo 1981, Nordeman & Douglas 1987 samt Roslund 2001).

Fasindelning

Nedan görs en genomgång av de faser som kunnat lokaliseras i samband med analysen av materialen från de bägge undersökningarna. Med utgångspunkt i dokumentationsmaterialet har sju faser har kunnat identifieras inom vardera undersökning.

Undersökningarna presenteras var för sig där materialet delats in i *faser* som gäller hela undersökningsområdet, det vill säga Rådhuset 1963-64 respektive Stallbacken 1972-73. Beteckningen *Fas* är det begrepp som använts vid den nu aktuella analysen. För att undvika att en förväxling sker, anges de äldre beteckningarna inom parentes (plan/nivå/fas). Jämför med Tabell 1 & 2 nedan.

Som underlag för datering av de båda undersökningarnas fasindelning, har en genomgång gjorts av fyndlistor och delar av tillgängligt fyndmaterial. I dokumentationsmaterialet för undersökningarna används begreppen skeden, bebyggelseskikt, lager, nivåer och faser, vilka i aktuella rapporten hänförs till någon av de heltäckande faserna.

Fasbegreppet kan förklaras som den minsta heltäckande kronologiska enheten inom de undersökta ytorna. Begreppet ska inte att förväxlas med ett enskilt lager, även om ett lager och en fas ibland kan omfatta samma tidsrymd. Vad som skall hamna inom en bestämd fas är en fråga om bedömning av byggnadsrester och anläggningsnivåer, där stratigrafiskt samtida lämningar skall kopplas till varandra. Indelningen i huvudfaser är gemensam för de två undersökningarna och kan spegla större förändringar av stadsplanen, tomtstrukturer, huskonstruktioner eller funktioner.

Inom respektive fas och undersökning redovisas om möjligt, bebyggelsestruktur, typ av huskonstruktion, daterande och funktionsbestämmande föremål. De dokumenterade lämningarna är ställvis alltför fragmenterade, varför vissa tolkningar framstår som mer osäkra än andra.

Daterande föremål

Inom de identifierade faserna förekommer daterande föremål upprepade gånger i olika faser. För att undvika

upprepningar så beskrivs ett antal av dessa föremålstyper för sig i detta kapitel.

Yngre svartgods av typen (BI:1a) kan dateras till perioden 1100-1200-tal (Roslund 1995, s. 3f & 10ff). Äldre rödgods (BII:1) dateras ofta till perioden 1200-1300-tal. Utan att bestämma proveniens är dateringen av det äldre rödgodset svår att göra mer exakt, eftersom produktionstiden är så varierande för de olika typerna. I Sigtunamaterialet är det äldre rödgodssets närvaro tydlig från och med slutet av 1100-talet. Andra fyndplatser i norra Europa antyder att produktionen i vissa fall pågår fram till mitten av 1300-talet (Roslund 1995, s. 5ff & 12ff).

CI-godset produceras från sent 1100-tal fram till mitten av 1300-talet. De tidigaste exemplaren är producerade i Lübeck och har påträffats i kontexter daterade till tiden kort före år 1184. Som en mer närliggande referens till staden Nyköping, kan de två Östersjöstäderna Söderköping och Visby nämnas. Där finns godstypen från mitten av 1200-talet och fram till mitten av 1300-talet (Roslund 1995, s. 15f).

Sammansatta dubbelkammar är ett relativt vanligt fynd i medeltida stadslager och förekommer från 1200-talet och fram genom medeltiden.

Figur 8. Kvarteret Rådhuset 1964. SR49a fotograferat mot sydost. I förgrunden syns bland annat välbevarade träkonstruktioner till en medeltida byggnad i skiftesverk och en kavelbro. SMA, K7:1.

Kvarteret Rådhuset

Fas 1 (Nivå 6)

Bebyggelsen orienterar sig i två olika riktningar inom det undersökta området. Inom den nordvästra delen av den undersökta ytan har bebyggelsen en nord till sydlig riktning, medan den inom den sydöstra delen har en nordvästlig till sydöstlig riktning. Inom den mellersta delen finns inga dokumenterade lämningar efter byggnader (Figur 9).

Husen inom denna fas har till största delen varit uppförda i skiftesverksteknik. Minst ett av husen i den norra delen av ytan har byggts i knuttimmerkonstruktion. Då golv har kunnat identifieras har de i förekommande fall bestått av träplankor. Runt om och i anslutning till byggnaderna finns ett flertal kavelbroar.

Lagren innehåller föremål som keramik av typen yngre svartgods (BI:1), vilket ger en datering till perioden 1100-1300-talet. Ett relativt stort antal ugnsrakor, åtta stycken, har påträffats i denna fas. Ugnsrakor används i samband med bakning i ugn. Rakorna koncentrerade sig till den norra delen av den undersökta ytan. I lagren förekommer även föremål av läder, laggkärl, dubbelkammar och flöten.

Vid den arkeologiska provundersökningen av ett 25 m² stort schakt i kvarteret Åkrokens nordöstra del mot Västra Kvarngatan (SR 99:12), undersöktes 1,5 meter tjocka kulturlager fördelade på sex faser (plan 1-6). Trävirke från ett välbevarat plankgolv i plan 4 dendrodaterades till 1155-56 e. Kr. Under plan 4 fanns ytterligare två plan med bebyggelserester (Nordeman 1986).

Dessa dateringar i kombination med det stratigrafiska sammanhanget bör antyda att bebyggelsen i området anläggs under sent 1100-tal.

Fas 2 (Nivå 5)

Bebyggelsen orienterar sig i två olika riktningar inom det undersökta området. Inom den nordvästra delen av undersökningsytan har bebyggelsen en nord till sydlig riktning, medan den inom den sydöstra delen finns antydningar till en nordvästlig till sydöstlig riktning. Inom den mellersta delen av området finns inga dokumenterade lämningar efter byggnader (Figur 10).

I den norra delen av det undersökta området finns rester efter en byggnad som troligen varit uppförd i skiftesverksteknik. Runt husets ytterväggar har det stått ett flätverksstaket. Strax öster om byggnaden finns en liten anläggning som vid undersökningen tolkats som en brunn, även den uppförd i skiftesverk. Runt om och i anslutning till husresterna finns ett flertal kavelbroar.

Lagren innehåller föremål som keramik av typen äldre svartgods (A), yngre svartgods (BI:1) och äldre rödgods (BII:1). I lagren förekommer även föremål av läder, en dubbelkam och flöten, vilket ger en datering till perioden 1100-1300-tal.

I kombination med det stratigrafiska sammanhanget bör fasen kunna dateras till tidigt 1200-tal.

Fas 3 (Nivå 4)

Bebyggelsen orienterar sig i två olika riktningar inom det undersökta området. Inom den nordvästra delen av ytan har bebyggelsen en nord till sydlig riktning, medan den inom den sydöstra delen har en nordvästlig till sydöstlig riktning. Inom den mellersta delen finns inga dokumenterade lämningar efter byggnader (Figur 11).

Husen inom denna fas har till största delen varit uppförda i knuttimmerteknik med trägolv, där flera har haft knutunderlag av träklumpar av ek. Sten har endast i undantagsfall använts som underlag för sylvlar. Runt om och i anslutning till husresterna finns kavelbroar.

Lagren innehåller föremål som keramik av typen yngre svartgods (BI:1) och äldre rödgods (BII:1). Yngre svartgods kan allmänt dateras till perioden 1100-1300-tal.

Därtill finns fynd i form av en hästsko, en ugnsraka, ett knivskaft med runor, skilda läderföremål, en skoläst, laggkärl, svarvresten och en nätsticka.

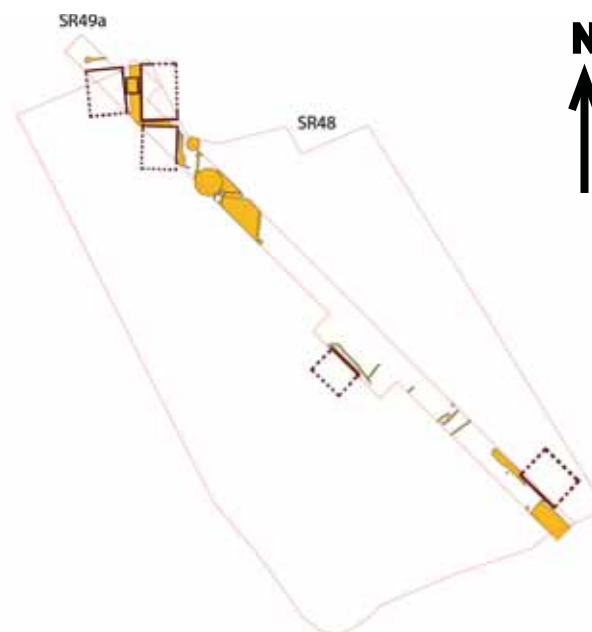
Vidare påträffades i schaktets södra del ett blyband med ett myntstampsavtryck (Fnr 1777) med texten "AROS", vilket senare har identifierats som tillhörande kung Erik Knutssons myntning mellan åren 1208-1216. Aros betyder i sammanhanget åmynning och syftar på myntorten Aros, det vill säga Södra Aros - *Nyköping* i motsats till Västra Aros - *Västerås* och Östra Aros - *Uppsala* (Jonsson 1983, s 83, Grundberg & Jonsson 2004, s 14).

Eftersom ett myntstampsavtryck är ett blyband för att pröva den färdiggraverade myntstampen, så är det att betrakta som en avfallsprodukt som inte har cirkulerat under någon lägre tid eller transporterats långt från produktionsplatsen. Det är därmed mycket troligt att denna myntprägling bedrivit invid fyndplatsen.

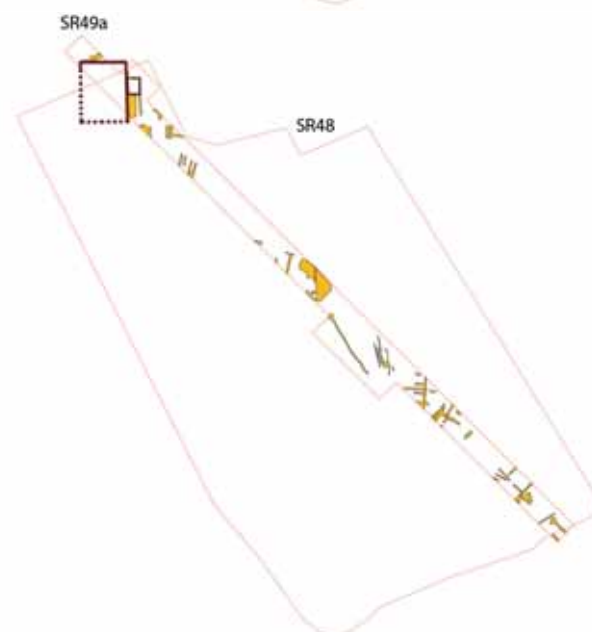
Vid jämförelse med den äldsta stadskartan från mitten av 1600-talet, så gränsar fyndplatsen till Rådhusorget i den gamla stadsplanen. Det är dock ännu oklart vid vilken tid Rådhusorget anlades.

Dateringen av fynden i kombination med det stratigrafiska sammanhanget bör ge en datering av fasen till 1200-talet.

Figur 9. Kvarteret Rådhuset, fas 1. Skala 1:800.

Figur 10. Kvarteret Rådhuset, fas 2. Skala 1:800.

Figur 11. Kvarteret Rådhuset, fas 3. Skala 1:800.

Teckenförklaring

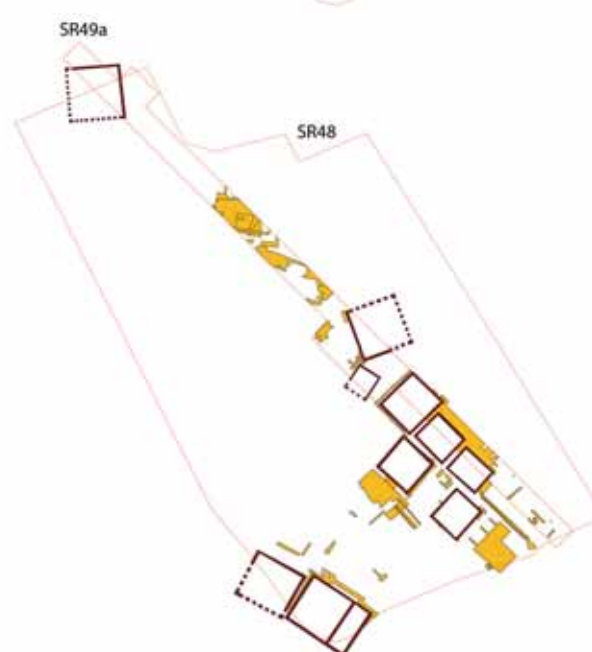
Vägglinjer. Hel dragen linje är identifierad på planritning, medan streckad linje betyder vägglinjens antagna fortsättning utanför den undersökta ytan.

Rester efter kavelbroar och träläggningar i form av större och mindre ytor med rundtimmer; kluvor eller träplank.

Yta med stenläggning

Fas 4 (Nivå 3)

Bebyggelsen orienterar sig i två olika riktningar inom det undersökta området. Inom den nordvästra delen av ytan har bebyggelsen en nord till sydlig riktning, medan den inom den sydöstra delen har en nordvästlig till sydöstlig riktning. Inom den mellersta delen finns inga dokumenterade lämningar efter byggnader (Figur 12).

Husen inom denna fas har till största delen varit uppförda i knuttimmerteknik med trägolv, där flera har haft knutunderlag av träklumpar av ek. Även pålning som underlag förekommer, medan sten endast använts i undantagsfall. En av byggnaderna inom ytans södra del kan ha varit indelad i bås. Runt några av husens ytterväggar har det stått flätverksstaket. I direkt anslutning till husen finns kavelbroar.

Lagren innehåller föremål som keramik av typen yngre svartgods (BI:1), äldre rödgods (BII:1). Dessutom finns sammansatta dubbelkammar, en runstav, ugnsrakor, läderföremål, laggkärl, en degel med silver och en hästsko.

Snarlika paralleller till fyndet av den sammansatta dubbelkammen med raka ändplattor finns bland annat från det medeltida Lund, där kamtypen daterats till perioden 1200-1300-tal. Enligt studier av kammar från undersökningarna i kvarteret Stallbacken 1973, så kan kamtypen dateras till perioden 1200-talets mitt till 1300-talet (Broberg & Hasselmo 1981, s 74).

Med ledning av runtyperna och stavningen av namnen på runstaven, så dateras den till perioden 1200-tal till tidigt 1300-tal (Svärdström 1966 & Wachtmeister 1986, s 59).

Dateringen av fynden i kombination med det stratigrafiska sammanhanget bör ge en datering av fasen till sent 1200-talet eller 1300-tal.

Fas 5 (Nivå 2)

Bebyggelsen orienterar sig i två olika riktningar inom det undersökta området. Inom den nordvästra delen av ytan har bebyggelsen en nord till sydlig riktning, medan den inom den sydöstra delen har en nordvästlig till sydöstlig riktning. Inom den mellersta delen finns inga dokumenterade lämningar efter byggnader (Figur 13).

Husen inom denna fas har till största delen varit uppförda i knuttimmerteknik med trägolv, där flera har haft knutunderlag av trävirke eller träklumpar av ek. Även pålning som underlag förekommer, medan sten endast använts i undantagsfall. I direkt anslutning till husen finns kavelbroar.

Lagren innehåller föremål som keramik av typen äldre rödgods (BII:1), nästan stengods (CI) och stengods (CII).

Vidare påträffades sammansatta dubbelkammar, en brödspade, läderföremål, laggkärl, fiskekrok, hästsko samt ett flöte och en piksporre med böjda skänklor. Paralleller till fyndet finns från undersökningarna av Eketorps borg och dateras där till tiden 1100-1300-tal (Borg 1998, s 220). Dessutom förekommer en del uppenbara föroreningar av senare störningar med skärvor av fajans.

Bortsett från de sena inslagen av fajans bör denna fas kunna dateras till 1400-talet.

Fas 6 (Nivå 1)

Dokumenterade rester efter byggnader finns endast i den sydöstra delen av den undersökta ytan, där den har en nordvästlig till sydöstlig riktning. Bebyggelsen i den nordvästra delen av ytan är troligen störd av senare grundläggningar. Inom den mellersta delen finns inga dokumenterade lämningar efter byggnader (Figur 14).

Husen inom denna fas har till största delen varit uppförda i knuttimmerteknik med trägolv. Pålning som underlag förekommer för olika konstruktioner. Vidare finns rester efter en eldstad byggd av tegel, en brunn samt en stenläggning utanför ett av husen. I anslutning till husen finns kavelbroar.

Lagren innehåller föremål som yngre rödgods (BII:4), kritpipor, fajans, samt en skärva av ett Bartmankrus (CII), vilket tyder på en datering till perioden 1500-1600-tal.

I denna fas påträffades både ett betsel, en armborstpil, läderföremål, laggkärl samt en sammansatt dubbelkam.

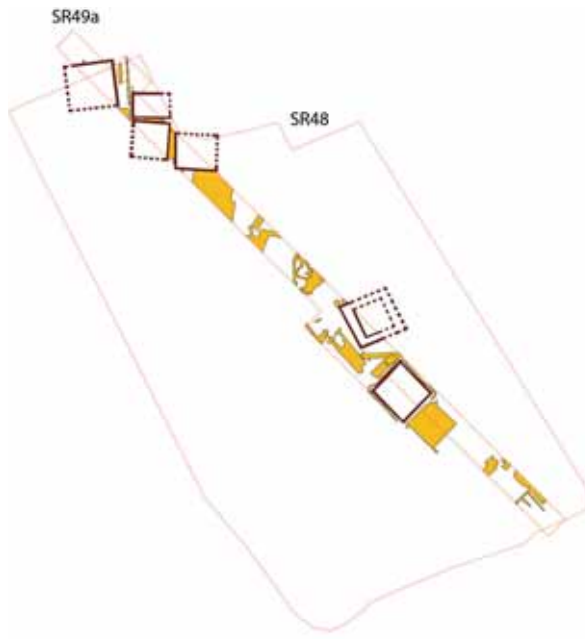
Dateringen av dessa fynd i kombination med det stratigrafiska sammanhanget bör ge en datering av fasen till 1500-tal fram till tidigt 1600-tal.

Fas 7 (Plan I-III)

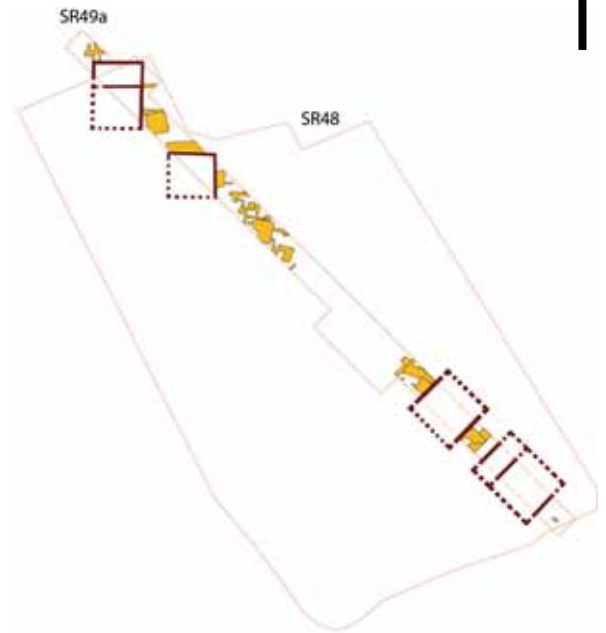
Bebyggelsen orienterar sig i två olika riktningar inom det undersökta området. Inom den nordvästra delen har bebyggelsen en öst till västlig riktning, medan den inom den östra och södra delen har den en nordvästlig till sydöstlig riktning (Figur 15).

Byggnaderna i den norra delen utgörs av stora knuttimrade hus, varav det östra har haft en tunnvalvd källare. I den mellersta västra delen av ytan ligger den stora sten-grunden till borgmästare Danckwardts stenhus, vilket uppfördes år 1633.

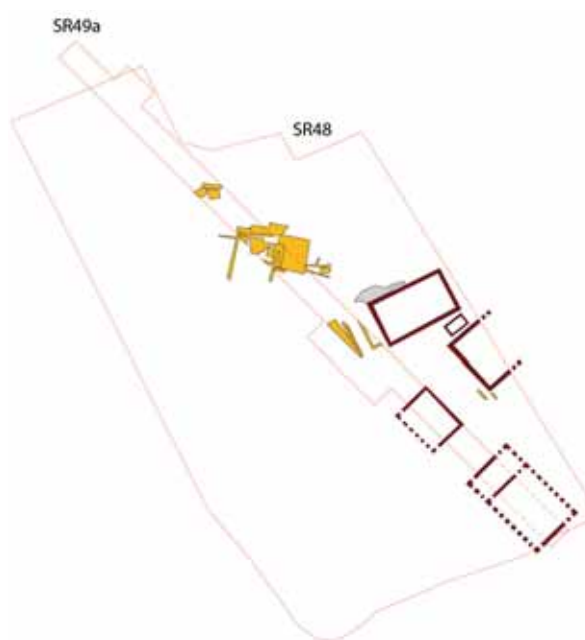
Byggnaderna inom den sydöstra delen är av samma storlek och typ som i den föregående fasen, byggda i knuttimmerteknik med knutunderlag av trävirke och med trägolv. Ett av husen tolkades med ledning av sin storlek som ett uthus. Vidare fanns rester efter en hörnelldstad, troligen byggd av tegel, samt en knuttimrad

Figur 12. Kvarteret Rådhuset, fas 4. Skala 1:800.

Figur 13. Kvarteret Rådhuset, fas 5. Skala 1:800.

Figur 14. Kvarteret Rådhuset, fas 6. Skala 1:800.

Figur 15. Kvarteret Rådhuset, fas 7. Skala 1:800.

Figur 16. Lodfoto över delar av undersökningsområdet inom kvarteret Rådhuset, SR48. Till vänster syns murarna till Danckwardts hus med den rundade grundläggningen till byggnadens utanpåliggande trapphus. Foto: Charlotte Önstad, 1964. SMA, K7:1.

avfallsbrunn. I direkt anslutning till husen finns kavelbroar.

Lagren innehåller bland annat keramik av typen yngre rödgods (BII:4), stengods (CII), kritpipor samt mynt, vilka till övervägande del kan dateras till 1600-talet, samt en mindre del till 1700-talet. Vidare påträffades en sammansatt dubbelkam.

I anslutning till grunderna till byggnaderna strax öster om grunden till Danckwardts hus påträffades en blyplomb. Blyplomber användes som kontrollmärken inom textilhandeln som beteckning för tillverkningsort och ibland även för kvalitet eller verkstad. Blyplomber består av två runda blyplattor som veks om tygets stadkant (Medeltidens ABC 1985, s. 52). Det aktuella fyndet kan dateras till 1600-talet (Wachtmeister 1986, s 65).

Även föremål med 1800-talsdatering förekommer, exempelvis så kallade Turkpipor, vilka bör härröra från de ytliga omrörda lagren i kvarteret.

Dateringen av fynden i kombination med det stratigrafiska sammanhanget bör ge en datering av fasen till 1600-tal, medan de däröver liggande lösa massorna dateras till perioden 1700-1800-tal.

En tydlig omläggning av stadsgårdarna inom den norra och mellersta delen av ytan har skett mellan fas 5 till 7, det vill säga övergången mellan senmedeltid och nyare tid. Husen inom den mellersta och norra delen blir då betydligt större och uppförs helt eller delvis i sten och tegel.

Kvarteret Stallbacken

Inledning

Det samlade fyndmaterialet från undersökningarna i Stallbacken har i detta skede inte kunnat studeras närmare. Därför kommer referenser istället att lämnas till två tidigare utförda analyser av fyndmaterialet.

År 1981 slutfördes en fyndstudie med titeln *Keramik, kammar och skor från 7 medeltida städer*. I studien ingick arkeologiskt framtaget fyndmaterial från de medeltida städerna Enköping, Lödöse, Nyköping, Söderköping, Uppsala, Visby och Örebro (Broberg & Hasselmo 1981). Målsättningen med studien var att utvärdera i vilken utsträckning en avgränsad bearbetning av vissa fyndkategorier kunde bidra till att besvara bestämda frågeställningar. En förutsättning var att använda metoder som snabbt visade tendenser inom fyndmaterialet. Valet av föremålsgrupper gjordes med utgångspunkt från frågeställningar sammanhängande med den tidiga urbaniseringen i Mellansverige.

En av huvudpunkterna i fyndgenomgången var att jämföra orter där man klart belagt material från 1100-talet,

det vill säga Lödöse, Söderköping, Visby, och i viss mån Nyköping, samt se hur materialet såg ut i ett preurbant skede. Ett mål var att studera vilken funktion orterna haft och i vilken utvecklingsfas samhället befann sig i under 1100-talet. En stor del av studien uppehåller sig även vid övergången mellan 1100- och 1200-talet. I Lödöse, Söderköping och Visby har en förändring och bebyggelseexpansion kunnat påvisas. Under arbetet med projektet *Medeltidsstaden* förstärktes bilden av 1200-talet som stadsgrundandets århundrade, något som också sammanfaller med att Sverige på allvar drogs in i den internationella handeln. Fyndstudien medförde också att man fick relativt goda grunder för en relativ kronologi, vilket haft stor betydelse för olika tolkningar.

Keramik är fortfarande det främsta dateringsinstrumentet i vid studier av stadsmiljöer, trots naturvetenskapliga metoder som ¹⁴C-analys och dendrokronologi. Dessutom kan keramiken användas för att studera bebyggelseexpansion, social differentiering och handelskontakter.

Det arkeologiska materialet från Nyköping är mycket begränsat, och endast undersökningen inom kvarteret Stallbacken, var av den storleken och den kvaliteten att den kunde användas i sammanhanget. Den medeltida bebyggelsen inom undersökningsområdet utgjordes av bostadshus och bodar, där flera olika hantverk kunde identifieras i fyndmaterialet. Exempel på detta utgörs av spår av läderhantering i form av läderspill, horn- och benspill samt svarvrest. Vidare påträffades rikligt med fiskeredskap som till exempel barkflöten, något som visar att fiske bedrivits i Nyköpingsån och i vattnen kring staden (Broberg & Hasselmo, 1981, s. 7-15).

På grund av undersökningsteknik och dokumentationsmaterialets kvalitet, ingick keramikmaterial enbart från schakt F och G i fyndstudien (se ovan *Arkiv*). Nedan följer en presentation av de olika keramiktypernas fördelning inom de undersökta skikten. För att skapa en koppling till den nu aktuella rapporten, anges den nya fasbenämningen inom parentes (jfr. Tabell 2).

Schakt F. Östersjökeramiken (AII) omfattade 29 skärvor som påträffats från den sterila leran upp till skikt 6 (fas 1-3). Det största antalet skärvor återfanns inom skikt 8 (fas 2), det vill säga 1100- och 1200-talet.

Yngre svartgods (BI) följer i princip förekomster av äldre rödgods (BII:1) och omfattade 8 respektive 26 skärvor, vilka spred sig från skikt 8 och uppåt (fas 3-7), det vill säga 1200-tal och 1400-tal.

Keramiktypen protostengods (CI) omfattar 23 skärvor och förekommer från skikt 5 och uppåt (fas 4-7), det vill säga sent 1200-tal och 1400-tal.

Stengods (CII) uppgår till 17 skärvor, samt förekommer från skikt 3 och uppåt (fas 6-7), det vill säga sent 1300-tal och 1400-tal.

Yngre rödgods (BII:4) som i huvudsak påträffades i det översta skiktet utgjordes av 67 skärvor. Skiktet har inte återfunnits i dokumentationsmaterialet och ingår därför inte i den aktuella fasindelningen (2008). Stratigrafiskt hör det yngre rödgodset dock till nyare tid.

Schakt G. Äldre rödgods (BII:1) och äldre vitgods (BII:2) förekom framförallt i skikten 3-5 (fas 3-5), det vill säga cirka 1200-1350. Vidare förekommer äldre rödgodsskärvor med bladfjäll som härrör från kannor, vilka liknar liknande fynd från kvarteret Hertigen i Söderköping. I skikt 4 (fas 4) påträffades flera fragment från en mindre kanna av holländskt ursprung med ljus- och mörkgrön glasyr på vit engobe. I det övriga äldre rödgodsmaterialet finns paralleller även med norskt material. Skärvor av vitbrännande lergods (BII:2) är mycket ovanligt i det mellansvenska materialet. Förutom de 12 skärvorna från Nyköping finns ytterligare endast 14 skärvor från de övriga sex städer som ingår i studien. Keramikmängden i schakt F anses som liten i jämförelse med det långa tidsavsnittet och platsens centrala läge. Keramikfrekvensen i schakt G har varit något högre när det gäller det äldre rödgodset, BII (Broberg & Hasselmo, 1981, s. 28-34).

Kammaterialet täcker perioden 1100-1400-talet och utgörs av de två grupperna dubbelhelkammor och sammansatta enkelkammor. Några fynd av sammansatta enkelkammor (typ 1) påträffades inte vid undersökningen av Stallbacken. De kammar som ingår i studien har delats in i åtta huvudgrupper (1-8). I studien ingår 25 kammar från schakt F och G. Ett fynd av en dubbelhelkam (typ 2) kan knytas till det preurbana skedet, det vill säga 1100-talet. Totalt 20 stycken sammansatta dubbelkammor från schakt G påträffades tillsammans med horn- och benspill från tillverkning. Kammarna uppvisar stora likheter sinsemellan, vilket i kombination med kammakeriavfallet tyder på att det rör sig om lokal produktion. Helt klart är att kammakeriet inte bedrivits under 1100-talet utan tidigast hör till den högmedeltida staden (fas 3-7). En av de sammansatta dubbelkammorna har dubbla skenor och kan räknas till de typiska 1300-talskammorna (Broberg & Hasselmo, 1981, s. 72ff). 18 stycken av kammorna är av typen 4, sammansatt dubbelkam med raka ändskivor. Denna typ har en parallell i undersökningen av den inre borggården vid Nyköpingshus år 2003 (Pettersson 2006, s. 27f).

I Roslunds avhandling *Gäster i huset* görs en grundlig genomgång av förekomsten av så kallad östersjökeramik (AII) i mellersta respektive södra Sverige. Olika keramiktyper diskuteras och de därmed förknippade kontakter som bör ha förelegat mellan skilda områden. I materialet ingår fynd från bland annat Stallbacken i Nyköping. Härvidlag behandlas bland annat vilken betydelse detta kan ha haft för Nyköping och andra delar av Södermanland. Angående Nyköpings äldsta dateringar så finns, från kvarteren Stallbacken och

Borgmästaren/Folkungabron, enstaka skärvor äldre svartgods av typen östersjökeramik. Keramiktypen pekar på en datering före sekelskiftet 1200. Från tiden fram till år 1300 finns dessutom keramik av typen yngre svartgods (BI), äldre rödgods (BII:1) samt tidigt stengods (CI). Det yngre svartgodset med utsvängd mynning har likheter med Kugeltopfkärl. Kärlen är troligen tillverkade med tyska förebilder, men för hand och med lokal teknik och bör inte vara äldre än 1100-talets andra hälft. Inom hushållen på platsen har man även tillverkat kärl med rötterna i den senvikingatida traditionen. Det vill säga kärl med buckliga yta, synliga magringskorn och inåtböjd hals (Roslund 2001, s. 218ff).

Fas 1 (schakt/fas F/1-H/1-G/1a)

Med ledning av pinn- och stolphål samt enstaka trästycken kan bebyggelsen inom den undersökta ytan sägas ha haft en västnordvästlig till östsydöstlig riktning (Figur 17). Resterna efter bebyggelsen inom denna fas är så fragmentariska att husens utsträckning inte går att bestämma. Huskonstruktionerna har dock troligen varit uppförda i lerklinat flätverk.

I de två undre faserna i kvarteret Stallbacken fanns enbart keramik av typen äldre svartgods, vilket antyder en datering till tiden före år 1200 (Roslund 2001, s. 218). Ett fynd av en dubbelhelkam (typ 2) kan knytas hit.

Som jämförelse kan det tidigare omnämnda dendrokronologiska provet kvarteret Åkroken nämnas (se ovan Kvarteret Rådhuset; Fas 1). Provet har daterats till 1155-56 e. Kr. (Nordeman 1986).

Dateringarna i kombination med det stratigrafiska sammanhanget bör antyda bebyggelsen i detta område anläggs under mitten av 1100-tal.

Fas 2 (schakt/fas F/2-H/1-3-G/1b)

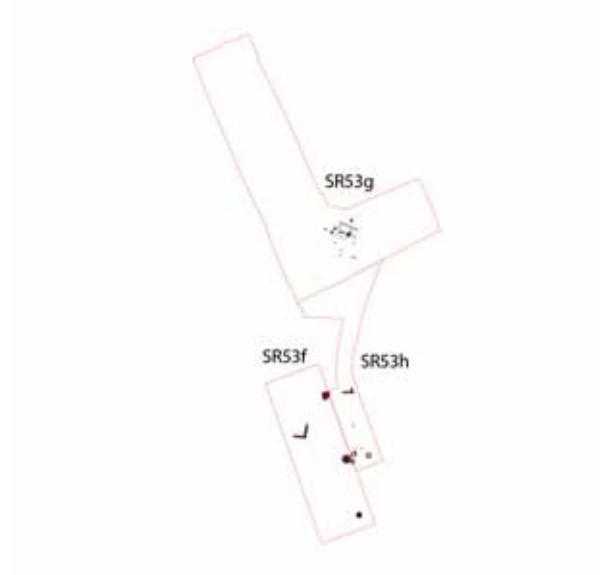
Med ledning av pinnhål samt enstaka trästycken kan bebyggelsen inom den undersökta ytan sägas ha haft en västnordvästlig till östsydöstlig riktning (Figur 18). Resterna efter bebyggelsen inom denna fas är så fragmentariska att husens utsträckning inte går att bestämma. Huskonstruktionerna har dock troligen varit uppförda i lerklinat flätverk.

I de två undre faserna i kvarteret Stallbacken fanns enbart keramik av typen äldre svartgods vilket antyder en datering till tiden före år 1200 (Roslund 2001, s. 218). Östersjökeramiken (AII) omfattade 29 skärvor som påträffats från den sterila leran upp till skikt 6 (fas 1-3), medan det största antalet återfanns i skikt 8 (fas 2).

Dessa dateringar i kombination med det stratigrafiska sammanhanget bör ge en datering av fasen till sent 1100-tal.

Figur 17. Kvarteret Stallbacken, fas 1. Skala 1:800.

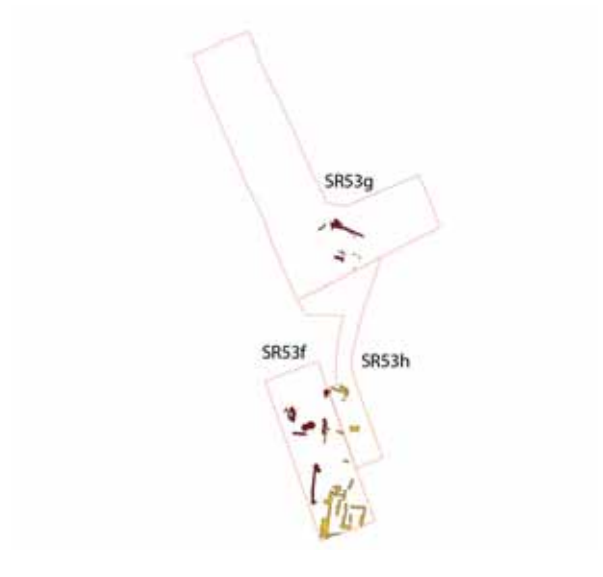
Figur 18. Kvarteret Stallbacken, fas 2. Skala 1:800.

Teckenförklaring

 Vägglinjer. Heldragen linje är identifierad på planritning, medan streckad linje betyder vägglinjens antagna fortsättning utanför den undersökta ytan.

 Rester efter kavelbroar och träläggningar i form av större och mindre ytor med rundtimmer, kluvor eller träplank.

 Yta med stensättning

Fas 3 (schakt/fas F/3-H/4-G/2)

Bebyggelsen orienterar sig i västnordvästlig till öst-sydvästlig riktning inom området (Figur 20). Husens konstruktioner är på grund av dåliga bevaringsförhållanden svårbestämbara, men har i flera fall lergolv. Möjligen har de varit uppförda i skiftesverksteknik. Dessutom har två av husen hörnhärd. Stenar har i några fall använts som underlag för syllar. I övrigt har trävirke använts som stöd under knutar. Runt om och i anslutning till husresterna finns kavelbroar och utanför några av husväggarna finns skyddande flätverk.

Lagren innehåller föremål som keramik av typen äldre svartgods (AII), yngre svartgods (BI:1), äldre rödgods (BII:1) samt äldre vitgods (BII:2). Därtill fanns mängder med spill från kamtillverkning, delar av sammansatta dubbelkammor samt tjocka lager av nöthår och läderspill.

Dateringen av fynden i kombination med det stratigrafiska sammanhanget bör ge en datering av fasen till första halvan av 1200-talet.

Fas 4 (schakt/fas F/4-G/3)

Bebyggelsen orienterar sig i västnordvästlig till östsydvästlig riktning inom det undersökta området (Figur 21). Husens konstruktioner inom denna fas är på grund av dåliga bevaringsförhållanden svårbestämbara, men har i flera fall lergolv. Möjligen har de varit uppförda i skiftesverksteknik. Träklabbar, stockar och lösvirke har använts som underlag för syllar och knutar. Runt om och i anslutning till husresterna finns kavelbroar och utanför några av husväggarna finns skyddande flätverk.

Lagren innehåller föremål som keramik av typen äldre svartgods (AII), yngre svartgods (BI:1), äldre rödgods (BII:1), äldre vitgods (BII:2) samt protostengods (CI). Vidare påträffades kammakerispill och kamfragment samt mängder med nöthår och läderspill.

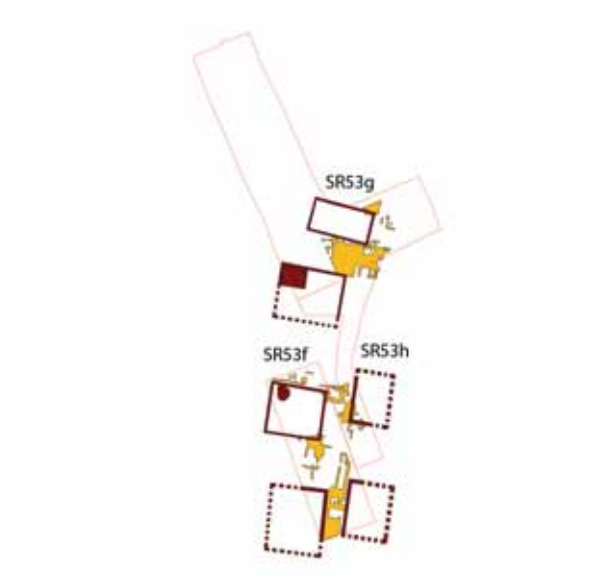
Dateringen av fynden i kombination med det stratigrafiska sammanhanget bör ge en datering av fasen till andra halvan av 1200-talet.

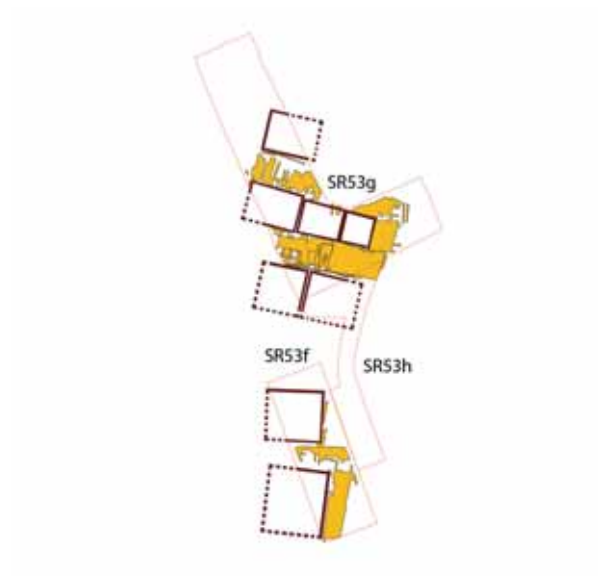
Figur 19. Vy över undersökningen inom kvartetet Stallbacken, del av SR53g mot nordväst. I schaktet syns bland annat flera välbevarade huskonstruktioner och kavelbroar. Fotograf okänd, 1973. SMA, K7:1.

Figur 20. Kvarteret Stallbacken, fas 3. Skala 1:800.

Figur 21. Kvarteret Stallbacken, fas 4. Skala 1:800.

Fas 5 (schakt/fas F/5-G/4)

Bebyggelsen orienterar sig i västnordvästlig till östsydöstlig riktning inom området (Figur 22). Husens inom denna fas har troligen till övervägande del bestått av knuttimmerkonstruktioner med plankgolv. Träklabbar av ek och furu har använts som underlag för syllar och knutar. Runt om och i anslutning till husresterna finns kavelbroar.

Lagren innehåller föremål som keramik av typen yngre svartgods (BI:1), äldre rödgods (BII:1), äldre vitgods (BII:2) och protostengods (CI). Vidare påträffades kammakerispill, kamfragment och mängder med nöthår och läderspill, men i något mindre mängd än i föregående fas.

Fyndens datering i kombination med det stratigrafiska sammanhanget bör ge en datering av fasen till första halvan av 1300-talet.

Fas 6 (schakt/fas F/6-G/5)

Bebyggelsen orienterar sig i västnordvästlig till östsydöstlig riktning inom området (Figur 23). Husens inom denna fas har troligen till övervägande del bestått av knuttimmerkonstruktioner med plankgolv. Träklabbar har använts som underlag för syllar och knutar. Runt om och i anslutning till husresterna finns kavelbroar.

Lagren innehåller föremål som keramik av typen yngre svartgods (BI:1), äldre rödgods (BII:1), äldre vitgods

(BII:2), protostengods (CI) och stengods (CII). Dessutom påträffades kammakerispill och kamfragment samt mängder med nöthår och läderspill, men i något mindre mängd än i föregående fas.

Fyndens datering i kombination med det stratigrafiska sammanhanget bör ge en datering av fasen till andra halvan av 1300-talet.

Fas 7 (schakt/fas F/7-G/6)

Bebyggelsen orienterar sig i västnordvästlig till östsydöstlig riktning inom området (Figur 24). Husens inom denna fas har troligen till övervägande del bestått av knuttimmerkonstruktioner med plankgolv. Vidare har ett av husen hörnhärd. Träklabbar har använts som underlag för syllar och knutar. Runt om och i anslutning till husresterna finns kavelbroar.

Lagren innehåller föremål som keramik av typen yngre svartgods (BI:1), äldre rödgods (BII:1), äldre vitgods (BII:2), protostengods (CI) och stengods (CII). Dessutom påträffades kammakerispill och kamfragment samt mängder med nöthår och läderspill, men i något mindre mängd än i den föregående fasen.

Dateringen av fynden i kombination med det stratigrafiska sammanhanget bör ge en datering av fasen till 1400-talet.

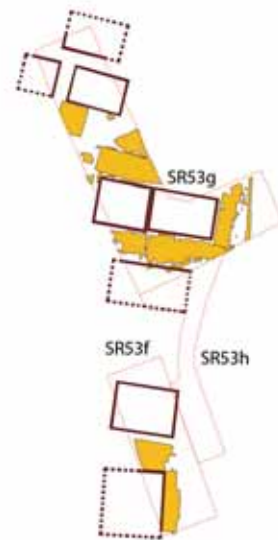

Figur 25. Vy över SR53f, kvarteret Stallbacken, mot nordväst. Fotograf okänd, 1973. SMA, K7:1.

Figur 22. Kvarteret Stallbacken, fas 5. Skala 1:800.

Figur 23. Kvarteret Stallbacken, fas 6. Skala 1:800.

Figur 24. Kvarteret Stallbacken, fas 7. Skala 1:800.

Sammanfattande diskussion & tolkning

I den föreliggande analysen har dokumentationsmaterialet, bestående av ritningar, anläggningsbeskrivningar, texter och fyndlistor samt ett urval av daterande och funktionsbeskrivande föremål, kunnat vävas samman till en följd av heltäckande och tidsbestämda faser där även vissa funktioner kunnat lokaliseras.

Här följer några övergripande och sammanfattande iakttagelser vad gäller struktur, funktion och förändring över tid, inom det undersökta området.

Tabellerna nedan förklarar relationen mellan de två undersökningarnas tidigare indelning samt den nu aktuella fasindelningen. De tidigare indelningarna fanns redovisade i dokumentationsmaterialet för respektive schakt, men inte för helheten vad gäller respektive undersökning. Med andra ord hade schakt SR48, 49a, 53f, 53g respektive 53h varsin fasindelning, vars benämningar inte stämde överens med varandra (Figur 3).

Vid tidigare bearbetningar av materialet förekommer flera olika benämningar av de frilagda ytorna, vilka

senare kom att tolkas som samtida, det vill säga faser. Exempel på använda begrepp är plan, nivå, fas, skikt, skede och bebyggelseskikt. En ny fasindelning för respektive undersökning föreslås vid denna rapportsammanställning (fas 1-7). Även en gemensam indelning för de två undersökningarna på en grövre nivå i form av huvudfaser presenteras (huvudfas I-III). Dessa utgörs av tidsintervallen, tidigmedeltid (I), hög- och senmedeltid (II) respektive nyare tid (III). Huvudfaserna speglar större förändringar i till exempel, stadsplan, tomtstruktur eller funktion.

Tidsinnehåll & stadsplan

Inom de intakta kulturlagren från kvarteret Rådhuset kan ett tidsinnehåll om ungefär 500 år studeras under perioden sent 1100-tal till sent 1600-tal. Lämningarna fördelar sig på sju stycken identifierbara faser (fas 1-7). För kvarteret Stallbacken kan ett tidsinnehåll av ungefär 400 år studeras under perioden 1100-tal till 1400-tal inom de intakta kulturlagren. Även dessa lämningar fördelar sig på sju stycken identifierbara faser (fas 1-7).

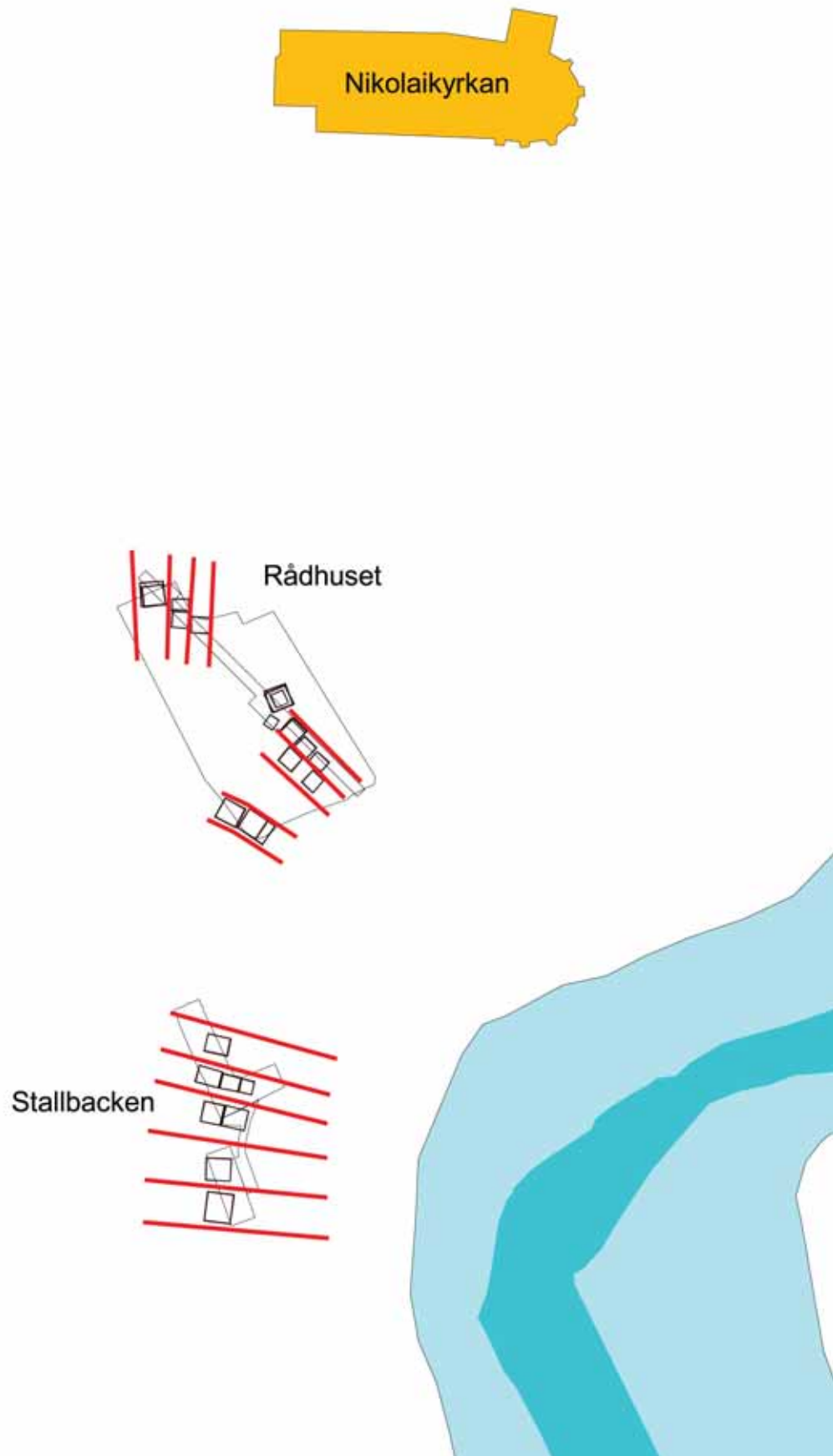
Förslagsvis kan materialet fördelas på tre huvudfaser (I-III). Dessa utgörs av tidigmedeltid (I), hög- och senmedeltid (II), respektive nyare tid (III). Huvudfaserna motsvarar därmed perioderna 1100-tal, 1200-1400-tal samt 1500-1600-tal.

SR nr	SR48	SR49a	49b-d	Datering	Ny fasindelning 2008	Huvudfas 2008
Schakt	(år 1963)	(år 1964)	(år 1964-66)			
	Plan I-III			1600-tal	7	III
		Nivå 1		1500-tal till tidigt 1600-tal	6	III
		Nivå 2		1400-tal	5	II
		Nivå 3		Sent 1200-tal till 1300-tal	4	II
		Nivå 4		1200-tal	3	II
		Nivå 5		Tidigt 1200-tal	2	II
	Nivå 6		Sent 1100-tal till tidigt 1200-tal	1	I	

Tabell 1. Rådhuset SR 48-49, 1963-66.

SR-nr	SR53a-e	SR53f	SR53h	SR53g	Datering	Ny fasindelning 2008	Huvudfas 2008
Schakt	A-E	F	H	G			
		Skikt/Fas		Skikt/Fas			
		2/7		1/6	1400-tal	7	II
		3/6		2/5	1300-tal	6	II
		4/5		3/4	1300-tal	5	II
		5/4		4/3	1200-tal	4	II
		6-7/3	Fas 4	5/2	1200-tal	3	II
		8/2	Fas 1-3	6/1b	1100-tal	2	I
	9-10/1	Fas 1	7/1a	1100-tal	1	I	

Tabell 2. Stallbacken SR53, 1972-73.

Figur 26. Den hög- och senmedeltida stadsplanen och stadsgårdsstrukturen (huvudfas II) inom Rådhuset och Stallbacken. 1200- och 1300-talsbebyggelsen visas i form av husens vägglinjer (svarta ramar), tillsammans med generaliserade tomtränser (röd linje). Nyköpingsåns utbredning motsvarar 1200-talets vattenlinje (ljusblått) samt dagens situation (mörkblått). Skala 1:1500.

Tidsgränsen mellan tidigmedeltid (I) och högmedeltid (II) kommer därmed att gå mellan fas 1 och 2 i Rådhusetundersökningen och mellan fas 2 och 3 i Stallbackenundersökningen. Vidare går gränsen mellan senmedeltid (II) och nyare tid (III) mellan fas 5 och 6 i Rådhusetundersökningen, medan tydliga lämningar från nyare tid saknas i dokumentationen från Stallbacken.

När det gäller spår efter äldre stadsplaner i det aktuella området, så är detta möjligt att se i tomtgränser, husens placering i förhållande till varandra samt i kavelbroarnas sträckning. I kvarteret Stallbacken är denna struktur konstant genom hela den studerade tidsperioden, 1100-tal till 1400-tal (fas 1-7). Tomterna ligger orienterade vinkelrätt mot ån, med en tomtbredd på cirka 12 meter (Figur 26).

I kvarteret Rådhuset grupperar sig den medeltida bebyggelsen (fas 1-5) till två skilda ytor, där tomterna går i två olika riktningar. Inom den södra delen närmast ån ligger tomterna orienterade vinkelrätt mot ån, med en tomtbredd på cirka 8 meter, medan de inom den norra delen ligger i rakt nord-sydlig riktning med en tomtbredd om cirka 8 meter. Troligen orienterar sig denna norra del mot en större gata, byggnad eller ett torg. I kvarteret Rådhuset finns i motsats till kvarteret Stallbacken även bebyggelselämningar från nyare tid (fas 6-7). Under perioden är stadsgårdarnas riktning oförändrad inom den södra ytan, medan bebyggelsen inom den norra ytan har ändrat riktning och bebyggelsestruktur. Detta framgår vid en jämförelse med den äldsta stadskartan (Figur 27 & 5). Det tomma området mellan den södra och den norra bebyggelseytan är svårtolkad, men en möjlig förklaring skulle kunna vara att den utgör en del av gårdsplan på en större tomt i området, eventuellt en föregångare till borgmästare Danckwardts tomt som bebyggs med stenhus i början av 1600-talet.

Då de två undersökningarna jämförs tidsmässigt så framgår det att bebyggelsen i kvarteret Stallbacken anläggs senast vid mitten av 1100-talet, medan den äldsta bebyggelsen i kvarteret Rådhuset är något yngre och kan dateras till slutet av 1100-talet eller början av 1200-talet. Detta kan ha sin förklaring i avståndet till ån, kring vilken den äldsta bebyggelsen samlar sig. Detta framgår vid en samlad överblick av arkeologiska undersökningar inom hela det område som täcks av det gamla Nyköping. Det kortaste avståndet mellan den medeltida bebyggelsen i kvarteret Stallbacken och den tidigmedeltida strandlinjen är cirka 50 meter, medan motsvarande avstånd i kvarteret Rådhusets södra är cirka 90 meter för den södra ytan och 150 meter för den norra ytan. Med ledning av tomternas orientering, finns det möjligtvis en tidsskillnad för anläggningsskedet mellan den södra respektive den norra bebyggelseytan inom kvarteret Rådhuset.

Bebyggelse & hantverk

I stora drag går det att beskriva byggnadsskickets utveckling i tre skeden inom de två undersökta kvarteren. Under det äldsta skedet förekommer lerklintat flätverk. Tydliga spår efter detta byggnadsskick finns enbart i kvarteret Stallbackens två äldsta faser (fas 1-2), vilket motsvarar 1100-talet. Under 1200-talet förekommer något mer otydliga spår efter skiftesverksbyggnader i båda kvarteren. Antydningar finns att detta byggnadsskick förekommer något tidigare i kvarteret Rådhuset än i kvarteret Stallbacken, det vill säga sent 1100-tal respektive tidigt 1200-tal. I kvarteret Stallbacken har dessa byggnader tydliga lergolv, vilket saknas i kvarteret Rådhuset. Knuttimrade byggnader introduceras vid det sena 1200-talet i kvarteret Rådhuset och början av 1300-talet i kvarteret Stallbacken och dominerar sedan under resten av medeltiden. I förekommande fall, då knutarna varit välbevarade, är det frågan om enkel rännknut alternativt enkel rundknut. Samtidigt med knuttimringen förekommer även plankgolv i husen. Vid inträdet av nyare tid, det vill säga 1500-talet, så används även tegel i byggnaderna. I de mindre husen används teglet enbart i eldstäderna och i de större husen, i källarvalv eller som byggmaterial i hela byggnader.

Inom de medeltida faserna förekommer träklabbar av ek eller furu och ibland lösvirke som underlag för husknutar och ställvis även under husens långsidor. Däremot är användningen sten som underlag för syllar ytterst begränsad.

I några fall förekommer rektangulära brunnar i dokumentationsmaterialet, vilka troligtvis inte är brunnar för dricksvatten utan avfallsbrunnar eller så kallade avfallsbingar.

Avfallsbinge är en typ av anläggning som vid tidigare undersökningar i Söderköping har beskrivits som vattenbrunnar eller kar. De har formen av rektangulära eller kvadratiska lådor med bottnar, byggda i skiftesverk eller knuttimmer. Kulturlagren i lådorna saknar stratigrafi eller har en lagerföljd som starkt skiljer sig från omgivande lager, vilket tolkas som att de tömts med jämna mellanrum och därmed bör ha fungerat som behållare för hushållssopor. Bingarna är daterade till tiden 1200-1300-talet och har varit placerade på tomtmark ofta intill den bakre tomtgränsen. Den likartade placeringen tolkas som ett resultat av en reglering av sopherteringen. Dendrodateringarna tyder på att en sådan reglering bör ha genomförts vid 1260-talet, vilket också sammanfaller med slutfasen av en kraftig bebyggelseexpansion. Samtidigt sker även en generell minskning av kulturlageravsättningen i staden Söderköping (Broberg & Hasselmo 2001, s 267-276).

När det gäller hantverk och speciella aktiviteter, så tycks läderberedning, skomakeri, laggkärlstillverkning, svarvning och fiske ha varit allmänt förekommande

Figur 27. Bilden är en jämförelse mellan den medeltida stadsplanen (huvudfas I-II) och den äldre stadsplan som återges på förrättningen med dubbla stadsplaner; se Figur 5 (LMS akt nr. C57-1:1), det vill säga före 1665 års brand (huvudfas III). Medeltida tomtgränser är markerade med röd linje, medan den senare stadsplanen är utritad med blå linje. Observera de båda stadsplanernas avvikande riktning i kvarteret Rådhusets norra del. Skala 1:1000.

inom de båda undersökta kvarteren under hela medeltiden.

Några aktiviteter verkar däremot ha varit mer begränsade i tid och rum. Detta gäller tillverkningen av sammansatta dubbelkammar i kvarteret Stallbacken, främst under perioden 1200-tal och första halvan av 1300-talet. Den dominerande kammodellen vid denna verkstad hade raka ändplattor.

Vidare finns myntprägling belagd i kvarteret Rådhusets södra del under tidigt 1200-tal. Genom ett fynd av ett myntstampsavtryck på ett blyband framgår att staden vid detta tillfälle med all sannolikhet bar namnet "AROS". Kung Erik Knutssons myntning pågick mellan åren 1208-1216. Aros betyder i sammanhanget åmyntning och syftar på myntorten Aros, det vill säga Södra Aros - Nyköping i motsats till Västra Aros - Västerås och Östra Aros - Uppsala (Jonsson 1983, s 83, Grundberg & Jonsson 2004, s 14). Då Nyköping finns omnämnt från år 1250 (Karlén 1973, s. 14ff med där a.a.), infaller uppenbarligen denna ombildning under 1200-talets första halva. Namnförändringen är intressant i sig och omfattar flera intressanta vinklingar som kan sättas samman med andra processer under det aktuella tidsavsnittet.

Referenser

Andersson, Hans et al (red). 1976. *Projektprogram. Rapport Medeltidsstaden 1*. RAÄ och SHM. Stockholm.

- 1990. *Sjuttiosex medeltidsstäder. Aspekter på stadsarkeologi och medeltida urbaniseringsprocess i Sverige och Finland. Rapport Medeltidsstaden 73*. RAÄ och SHM. Stockholm.

Arkeologi i Sverige 1972 & 1973. RAÄ Rapport. Stockholm.

Borg, Kaj. 1998. *Eketorp III. Den medeltida befästningen på Öland. Artefakterna*. KVHAA. Stockholm.

Broberg, Birgitta. 1979. *Nyköping. Rapport Medeltidsstaden 13*. RAÄ och SHM. Stockholm.

Broberg, Birgitta & Hasselmo, Margareta. 1981. *Keramik, kammar och skor från 7 medeltida städer. Fyndstudie. Rapport Medeltidsstaden 30*. RAÄ och SHM. Stockholm.

Broberg, Birgitta & Hasselmo, Margareta, 2003. Urbana nödvändigheter – kommunala angelägenheter? Avloppssystem och sophantering i den medeltida staden. I: *Från stad till land. En medeltidsarkeologisk resa tillägnad Hans Andersson*. Red. Anders. Andrén et al. Lund Studies in Medieval Archaeology 29. Stockholm.

Dannenberg, Hermann. 1876-1905. *Die deutschen Münzen der sächsischen und fränkischen Kaiserzeit. 4 Bde*. Berlin.

Forslund, Kerstin & Wickman, Björn. 2005. *Arkeologiska undersökningar i Kv. Stallbacken 7-11 i Nyköping år 1972-1973. Rapportsammanställning*. 2005-04-12. RAÄ. Stockholm.

Grundberg, Leif & Jonsson, Kenneth. 2004. Skatterna från Tuna kyrka och myntcirkulation i Norrland under 1100- och 1200-talen I: *Myntstudier. Mynttidskriften på Internet. Nr 2004:2 - april*. www.numismatiskaforshningsgruppen.su.se. Stockholm.

Hasselmo, Margareta. 2007. *Kulturlagren i Åkroken. Länsstyrelsens riktlinjer för hantering av urbana kulturlager med anledning av upprättat planprogram för Kulturkvarteren vid ån, Nyköpings kommun. Rapport Nr 2007:10. Länsstyrelsen Södermanlands län*. Nyköping.

Hävernick, Walter. 1935. Die Münzen von Köln. Die königlichen und erzbischöflichen Prägungen der Münzstätte Köln sowie die Prägungen des Erzstifts Köln vom Beginn der Prägung bis 1304. I: *Die Münzen und Medaillen von Köln, 1*. Köln.

Jonsson, Kenneth. 1983. Översikt över fastlandsmyntningen ca 1180-1250. I: *Numismatiska meddelanden NM XXXIV*. Stockholm.

Karlén, Lars. 1973. *Nyköpings stads historia. Band 1. Medeltid till vasatid intill 1622*. Red. Stellan Dahlgren. Utgiven av Nyköpings kommuns stadshistoriekomité. Nyköping.

Lovén, Christian. 1996. *Borgar och befästningar i det medeltida Sverige*. KVHAA. Diss. Uppsala universitet. Stockholm.

Lundberg, Erik. 1929. Iakttagelser angående 1100-talets murningsteknik. I: *Fornvännen 1929. Årgång 24*. Stockholm.

1985. Blyplomber. I: *Medeltidens ABC*. Red. Nina Folin & Göran Tegnér. SHM. Stockholm.

Nordeman, Kjell. 1986. *Kvarteret Åkroken och Nyköpingsbruk*. RAÄ, UV-Mitt, Arkivrapport. Stockholm

Nordeman, Kjell & Douglas, Marietta. 1987. Nyköping. I: *7000 år på 20 år. Arkeologiska undersökningar i Mellansverige*. Red. Tiiu Andræ et al. RAÄ. Stockholm.

Pettersson, Björn. 2006. *Nyköpingshus*. Medeltid och Nyare tid. Nyköping 64:1 och 231:1, Nyköpingshus, Nikolai socken, Nyköpings kommun, Södermanlands

län. Forskningsundersökning. *Sörmlands museum, Arkeologiska meddelanden 2006:02*. Nyköping.

- 2007. *Förenklad rapport rörande arkeologisk förstudie inom kvarteren Åkroken, Verkstaden, Mejeriet och Nyköpingsbruk, fornlämning Nyköping 231:1, Nikolai socken, Nyköpings kommun, Södermanlands län. Delrapport 1. Sörmlands museum, Arkivrapport*. Nyköping.

Roslund, Mats. 1995. *Dateringsanalys av den högmiddeltida keramiken från kvarteret Trädgårdsmästaren 9 och 10, Sigtuna, Uppland. Internrapport*. Sigtuna.

Roslund, Mats. 2001. *Gäster i huset*. Kulturell överföring mellan slaver och skandinaver 900 till 1300. Skrifter utgivna av Vetenskaps societeten i Lund. Diss. Lunds universitet. Lund.

Svärdström, Elisabeth. 1966. *Nyköpingsstaven och de medeltida kalenderrunorna*. KVHAA. Antikvariskt arkiv 29. Uppsala.

Wachtmeister, Alarik & Ingegerd. 1986. *Jordfynd från Nyköping*. Sörmländska handlingar 43. Sörmlands museum. Nyköping.

Muntlig uppgift

Roslund, Mats. Lunds universitet. 061116.

Arkiv

Antikvarisk Topografiska arkivet (ATA)
RAÅ dnr 1154/72 (7197/72, 8262/72). Stallbacken, arkivmaterial.

RAÅ dnr 5471/71

RAÅ dnr 321-1447-2005

Lantmäteriverkets arkiv i Gävle (LMV)

Stadsplanekarta, Akt nr. C57-1:1. Förrättningsman obekant. Förrättningen 1665 (?), Lådakt.

Sörmlands museums arkiv (SMA)

SM dnr 129/65. Rådhuset. Arkivrapport och dokumentationsmaterial.

Bildarkiv

Nyköping, Kvarteren Stallbacken, Rådhuset och Åkroken, K7:1

Negnr. A3-30.

Administrativa uppgifter

Rapporten ingår i Sörmlands museums rapportserie: Arkeologiska meddelanden 2008:07

Sörmlands museums dnr: KN-KUS08-110

Länsstyrelsens dnr: 430-3035-2008

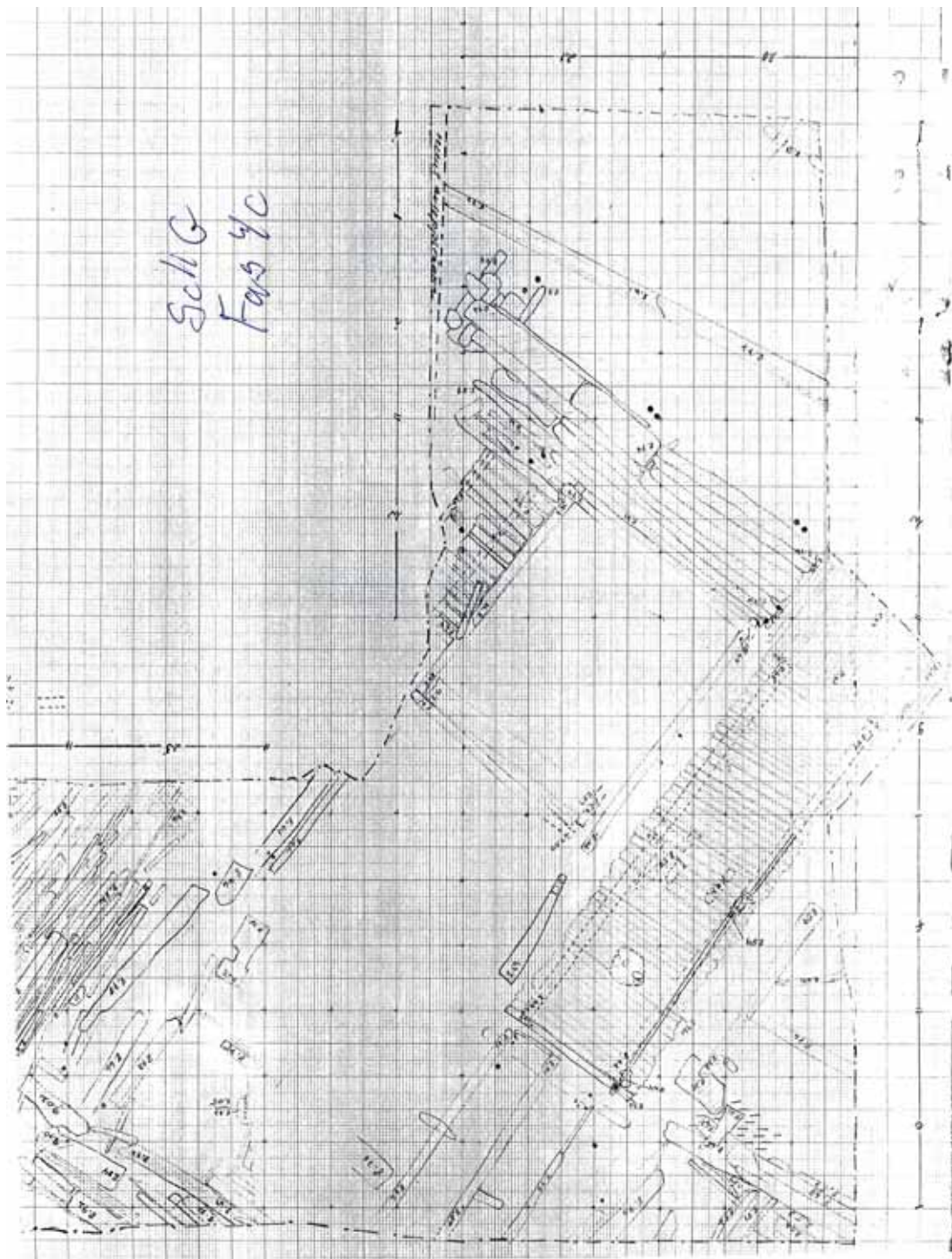
Personal: Lars Norberg & Björn Pettersson.

Dokumentationsmaterial förvaras i Sörmlands museums topografiska arkiv där ej annat anges.

Bilagor

Bilaga 1. Skannad renritning i original (SR48). Plan nr 1 över utgrävningarna KV. Rådhuset, Nyköping, SÖ. Sammanställd av Charlotte Önstad Juli-Okt. 1963/UF -64. Skalan är förminskad till 1:400 (originalskala 1:100). SMA.

Bilaga 2. Skannad kopia av fältdokumentation över del av Schakt G (SR53g), i äldre bearbetning benämnd Fas 4c. Skalan är förminskad till 1:100 (originalskala 1:50). Kvarteret Stallbacken. ATA.